

AURORE

MARCO KAMPHUIS

Aurore

WERELDBIBLIOTHEEK · AMSTERDAM

Nederlands
letterenfonds
dutch foundation
for literature

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek
een werkbeurs van het Nederlands Letterenfonds

© 2014 Marco Kamphuis

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Nico Richter

Omslagbeeld © Chiara Fersini / Trevillion Images

Foto auteur © Koos Hageraats

NUR 301

ISBN 978 90 284 2599 6

www.wereldbibliotheek.nl

Haar benen voerden haar als vanzelf naar de rue de la Jeunesse, een winkelstraat. Bij het uithangbord van juwelier Drouot gekomen legde ze haar hand op de deurklink. Kennelijk had ze haar bestemming gevonden.

Op dit vroege uur was ze de enige bezoeker, en er kwamen haar gelijktijdig twee verkopers tegemoet: een grote, stevige man en een jonge vrouw in een sneeuw witte jurk.

‘Waarmee kunnen we u van dienst zijn?’ vroeg de man.

Haar blik viel op een met edelstenen ingelegde halsketting in een uitstalkast midden in de winkel.

‘Ach, de juffrouw komt het beroemde diamanten collier van Cleopatra bekijken, het sieraad waarover alle kranten schrijven,’ zei de man.

Ze boog zich over de schittering van goud en juwelen. Plotseling begreep ze wat de bedoeling was. Ze rechte haar rug en draaide zich naar de verkoper.

‘Ik kom voor het collier,’ zei ze.

De man keek niet naar haar, maar naar het pistool dat onder haar mantel vandaan was gekomen en op hem gericht was, in een hand die volstrekt niet trilde.

Hij zette zich in postuur.

‘Nee,’ zei hij waardig.

Het pistool ging af. Nu keek hij haar in het gezicht, verbaasd.

‘U... u hebt geschoten,’ stamelde hij voordat hij in elkaar zakte.

De jonge verkoopster gilde. Toen ze het pistool op zichzelf gericht zag, stak ze haar handen omhoog.

‘Het collier alstublieft.’

De verkoopster hurkte naast de man neer en tastte in zijn broekzak. Ze kwam overeind met een sleutelbos, opende de vitrine, waarin de halsketting nu voor het grijpen lag, en keerde snel terug naar haar hevig bloedende collega. Ze viel op haar knieën en ondersteunde zijn hoofd in de kom van haar elleboog.

‘Juffrouw...’

Met een ruk draaide de verkoopster haar hoofd. Haar ogen fonkelden niet minder dan haar handelswaar, maar verloren hun glans toen haar witte jurk op de borst rood kleurde.

Ze verliet de winkel, trok de deur zorgvuldig achter zich dicht. Zonder aarzelen vond ze haar weg naar de quai de Conti, waar de vrachtboten lagen aangemeerd. Met een plons verdween het pistool in het donkere water van de Seine.

Niet veel later was ze in het huis. Toen ze naar de kelder was afgedaald, kwamen haar benen tot stilstand.

Daar stond ze voor hem.

‘En?’ vroeg hij.

Ze greep onder haar mantel en overhandigde hem het collier, waar hij, alvorens het in zijn broekzak te stoppen, slechts een korte blik op wierp. Zijn aandacht ging uit naar háár, hij liep zelfs een onderzoekend rondje om haar heen.

Ze hoorde hem tegen zichzelf zeggen: ‘Dus zó gemakkelijk is het...’

5 oktober 1880

Hoewel er in het vorige deel van mijn dagboek nog drie bladzijden onbeschreven waren en ik niet van verspillen houd, schrijf ik deze regels in een nieuw schrift, om de overgang te markeren die zich in mijn leven heeft voorgedaan. De plattelandjongen uit Saint-Martin-aux-Bois is Parijzenaar geworden! Ik heb de kostschool veruild voor de medische faculteit. En dit schrift zal zich vullen met mijn avonturen in de wereldstad.

Het afscheid gisteravond viel me zwaar. Mijn vader droeg zijn nette zwarte pak, al wist hij niet waarom. Mijn moeder had het hem aangetrokken. Eén keer vroeg hij: 'Moet ik naar een begrafenis?' Mijn moeder zei hem voor de zoveelste maal dat zijn zoon naar Parijs zou vertrekken, waarop hij me verbaasd aankeek.

Hij weet in elk geval nog dat ik zijn zoon ben.

We aten de haas die meneer Delfosse voor de gelegenheid geschoten had, want ik had mijn jachtgeweer al ingevet en opgeborgen. Van het feestmaal heb ik weinig gegeten. Ik moest denken aan mijn afscheid drie jaar geleden, toen ik het idee had naar het andere eind van de wereld te moeten vertrekken, terwijl het in werkelijkheid alleen maar Fleury-sur-Loire was, waar ik was aangenomen op het Jeanne-d'Arc. Als kostschoolleerling kon ik tenminste nog iedere maand naar huis. Dat zal me als student niet meer lukken. Ook mijn moeder en Lucile hadden weinig trek, dus keken we gedrieën naar mijn vader, die het zich prima liet smaken. Toen hij

beseftte dat onze ogen op hem gericht waren, liet hij zijn hazenbout zakken en zei, alsof hij zijn eetlust wilde verklaren: 'Ik kom net uit Parijs.' We schoten in de lach, trots en tevreden at hij verder. 'Dat is toevallig,' zei ik, 'daar ga ik morgen heen!'

Omdat ik in alle vroegte zou vertrekken, nam ik 's avonds afscheid. Toen ik mijn vader omhelsde, zei hij: 'Ik had natuurlijk liever gehad dat je...'

'Dat ik?'

Hij keek me met een lege uitdrukking aan.

'Je had liever gehad dat ik...' hielp ik hem op weg.

'Ik ben het geloof ik even kwijt,' zei hij onzeker.

In mijn slaapkamer kon ik er niet toe komen naar bed te gaan. Ik keek naar mijn koffer, die Lucile me had helpen pakken, en naar het plankje met de boeken die ik achterliet. Als ik geen medicijnen ging studeren, maar letteren, zoals jarenlang mijn voornemen is geweest, had ik het misschien niet kunnen opbrengen mijn ouders en zus te verlaten. Zo voelde ik dat gisteravond althans. Vlak bij huis riep een bosuil; als toekomstig man van de wetenschap wilde ik daar geen voortekenen in zien.

Omdat ik honger had gekregen van het opblijven en nutteloos en somber voor me uit staren, sloop ik naar de voorraadkelder. Toen ik terugkeerde, zag ik mijn vader stokstijf voor zijn slaapkamer staan. Hij keek zo angstig dat ik mijn kaars dicht bij mijn gezicht hield en zei: 'Ik ben het... Jules.'

'Ik hoorde... burengerucht.'

'Ik was het.'

Opnieuw klonk de klaaglijke roep van de bosuil, aan welke vogel mijn vader trouwens deed denken, met zijn wijd opengesperde ogen.

Ik zag dat hij op blote voeten was. Bang dat hij kou zou vatten, pakte ik hem bij zijn elleboog – ik schrok van zijn magerte – met de bedoeling hem om te draaien en zijn kamer binnen te leiden. Hij

stribbelde echter tegen en wilde de naastgelegen kamer van mijn moeder binnengaan. 'Nee, nee!' fluisterde ik. De nachtrust van mijn moeder en Lucile wordt al zo vaak verstoord. Met zachte dwang voerde ik hem zijn kamer in en liet hem op de rand van het bed plaatsnemen.

'Is het veilig?' vroeg hij, huiverend in zijn nachthemd.

'Alles veilig.'

'Dus jij denkt, Jules, dat alles... afgedekt is?'

Ik legde mijn hand op zijn schouder. 'Ja, ik heb alles nagelopen, en het is goed.'

'Gelukkig.'

Ik voelde hoe zijn lichaam zich ontspande, en ik was zo dankbaar voor het vertrouwen dat hij kennelijk in me stelde, dat ik mijn tranen moest bedwingen.

'Ga nu maar liggen.'

Hij ging op zijn rechterzij liggen, met opgetrokken benen, helemaal aan de rand van het bed, alsof er nog iemand anders in lag. 'Je moet in het midden gaan liggen, anders val je eruit,' zei ik, maar hij begreep niet wat ik bedoelde, of had de lichaamskracht niet om zich te verplaatsen. Toen ik zijn vermagerde lijf probeerde op te tillen, bleek het zwaarder dan ik had gedacht.

'Denk toch om je rug,' zei hij vermanend.

Nadat ik zijn positie verbeterd en de dekens zorgvuldig rechtgetrokken had, boog ik me over zijn grijze hoofd. Zijn ogen waren reeds gesloten.

'Slaap lekker.' Ik drukte een kus op het bleke, stoppelige vel vlak bij zijn oor. Toen kreeg ik een ingeving en maakte met mijn duim een kruisje op zijn voorhoofd, precies zoals hij vroeger bij mij deed voordat ik ging slapen. Daarna schoof ik zijn bedgordijn toe.

'Wie is die heilige?' waren de laatste woorden die ik hem hoorde mompelen.

Bij zonsopgang bracht meneer Delfosse me met zijn rijtuigje naar Orléans. We zaten naast elkaar op de bok en spraken weinig. Links en rechts kijkend nam ik afscheid van de boerderijen, de akkers, de heidegronden, afgewisseld met bos, en het kasteel op de heuvel, op het dak waarvan de vroege zonnestralen afketsten, zodat het wel van gekleurd glas gemaakt leek. Toen ik omkeek, was de spits van onze kerk al niet meer zichtbaar.

We volgden het karrenspoor door het bos tot de vallei, waar we de grote weg naar Orléans namen. Halverwege vroeg ik meneer Delfosse van plaats te wisselen en nam ik de leidsels van hem over, puur voor het plezier een paard te mennen. Maréchal had er zin in vandaag; hoewel ik hem niet meer dan een speels tikje met de zweep gaf, draafde hij zich in het zweet, rinkelend met de belletjes aan zijn halster. Toen we de stad bereikten liet ik de teugels weer aan meneer Delfosse. Hij zette me af bij het station. Geroerd nam ik afscheid van onze dorpsgenoot, aan wie we sinds de mysterieuze ziekte van mijn vader al zoveel te danken hebben. Dat is het enige positieve dat ik aan dit onheil kan ontdekken: de ervaring dat men ons van alle kanten spontaan hulp aanbiedt. In Parijs, heeft men me verzekerd, hoef je daar niet op te rekenen.

Er hing stoom onder de overkapping van het station. Ik kocht mijn reisbiljet bij een onverschillige juffrouw achter het loket, die niet kon weten dat ik de eerste treinreis van mijn leven ging maken. In de derdeklas wachtkamer keek ik steeds weer naar de grote klok, en zodra de eerste bel klonk, stapte ik de trein in.

Na het fluitsignaal kwamen we langzaam in beweging, maar al gauw vlogen de huizen aan mijn raam voorbij. Buiten de stad lagen de met wijnstokken begroeide hellingen. Het was zonnig: naast het spoor zag ik de langgerekte schaduw van de rook die onze locomotief uitstootte. Akkers. Een bos in de verte. Plotseling sprong de boomgrens op ons toe, en door die stammen zo dicht bij het

raam leek de trein nog sneller te rijden. De controleur kwam langs, ik overhandigde hem mijn biljet. Daarna sloot ik mijn ogen voor een paar minuten rust.

Wonderlijk maar waar: ik werd wakker in Parijs! Het kwam waarschijnlijk door mijn korte nachtrust, en door het ritmische geluid van de wielen op de rails, dat ik mijn reis grotendeels verslapen heb; ik merkte niet eens dat we de tussenliggende stations aandeden.

De trein minderde vaart. We reden vlak langs de gevels van armoedige huizen en hoge, sombere muren van fabrieken, met rijen kleine ramen waarvan er veel gebroken waren. Toen de trein sissend tot stilstand was gekomen, stapte ik uit en liep, met een stevige greep om het handvat van mijn koffer, naar de uitgang van het gare d'Orléans. Toen ik buiten kwam, stond ik in Parijs.

Twee keer heb ik Orléans mogen bezichtigen, waarbij ik niet mee-reken dat ik er vanochtend op de trein ben gestapt, en van die stad was ik diep onder de indruk. Maar Parijs... Als ik in Istanbul was uitgestapt, had ik mijn ogen niet méér uitgekeken! De straat krioelde van het verkeer: rijtuigen en karren ratelden voorbij over de kas-seien, voortgetrokken door nerveuze paarden, en aangezien er ook een massa mensen op de been was – iedereen leek haast te hebben – verbaasde het me dat er geen ongelukken gebeurden. Hoe terecht die gedachte was, bleek wel toen ik de straat overstak: ik hoorde een schreeuw, en er reed een rijtuig zo vlak langs me heen dat de portier-kruk een knoop van mijn jas afrukte. De koetsier draaide zich om en schold me uit voor boerenkinkel, waar hij alle recht toe had, en ik zou mijn pet hebben afgenomen als ik niet reeds het volgende paardenspan op me af zag stormen. Gelukkig bereikte ik heelhuids het trottoir, waar ik de tijd had me verder te verwonderen: over de woonhuizen, die hier verder de hemel in reiken dan de torenspits van de kerk in Saint-Martin-aux-Bois, over de rijkdom die de winkels etaleren, goud en zilver bij de juweliers, worsten en hammen bij de

slagers, over de verfijnde kleding van de wandelende heren, want hun witte overhemden zijn echt wit en hun zwarte pakken echt zwart, en de elegantie van de dames, die luxueuze, soms zeer laag uitgesneden japonnen dragen, onder losjes over de schouders geslagen mantels. De lichamen van de dames vertonen onvoorstelbare welvingen. Maar ook de werkende vrouwen zonder korset, de dienst-, winkel- en fabrieksmeisjes, vind ik al gracieus, ze bewegen zich lichtvoetig over straat, alsof ze nooit klompen gedragen hebben.

Ik liep op goed geluk een zijstraatje in, waar onder luifels zo'n overdaad aan vissen, kreeften en oesters op ijs was uitgestald dat ik bijna begon te geloven dat Parijs aan zee lag. Overall, bij de visboeren, de slagers, de bakkers, was het vol klanten, en door de openstaande deuren van de kroegen galmde de vrolijkheid over straat. Er was ook iets wat me minder beviel, de geur van vochtigheid en verrotting die van het plaveisel opsteeg, maar ik denk dat mijn neus daar snel genoeg aan zal wennen.

Mijn koffer was zwaar, maar niet té zwaar, en omdat me er veel aan gelegen was de kosten van een huurrijtuig uit te sparen, ging ik te voet in de richting van het quartier Latin. Een paar keer vroeg ik de weg, eerst aan een knappe officier die zich zo energiek voortbewoog dat zijn monocle aan een kettinkje voor hem uit danste, later aan een jongeman met lange haren, een gekleurd vest en een opzichtige das, die heel goed een journalist of zelfs een decadente dichter kon zijn, en ten slotte aan een dienstmeisje met opmerkelijk frisse, blozende wangen, en telkens verbaasde het me dat de Parijzenaars en ik dezelfde taal spraken en elkaar moeiteloos verstonden.

In de rue de Belle Ombre ging ik een café binnen, dronk een glas bier en zei dat ik student was en een kamer zocht. 'Probeer het bij professor Dieulafoy,' zei iemand, 'die heeft volgens mij een kamer vrij.' Ik hoefde slechts de straat over te steken en de mij aangewezen koetspoort, die half openstond, binnen te gaan. Links bevond zich de loge van de conciërge, onbemand en met een gesloten schuifraam.

Op de binnenplaats ging ik rechtsaf, zoals me was gezegd. Drie trap-treden leidden naar een zwarte voordeur, waarop ik de klopper liet neerkomen. Een struise vrouw met een vriendelijk gezicht deed open.

‘Goedemiddag, ik ben student. Ik zoek een kamer.’

‘Dat treft! Komt u verder.’

Ik ging de vestibule in, aangenaam verrast omdat de zoektocht naar een kamer, waar ik tegenop had gezien, zo vlot en gemakkelijk verliep, enigszins als in een droom. Ja, het schoot even door me heen dat ik in werkelijkheid misschien nog altijd in de trein tussen Orléans en Parijs zat te slapen...

‘Jules Fabre, eerstejaars medicijnen.’

De vrouw gaf een ferme handdruk en stelde zich voor als mevrouw Fournier, de huishoudster van professor Dieulafoy. Over haar lange, geplooidde rok droeg ze een wit, halfroond voorschoot.

Door een deur met glas-in-lood liet ze me in de hal, waar ik een schitterende kroonluchter bewonderde. Nu ik dit schrijf, stel ik mezelf de vraag waarvan ik me vanmiddag, op het moment dat ik mevrouw Fournier de trap op volgde, nog slechts half bewust was: waarom verhuurt professor Dieulafoy, die duidelijk geld heeft, kamers aan studenten?

Het is al laat. Ik moet naar bed.

Ik zal het huis en mijn kamer later wel beschrijven. Nu even kort en bondig. De professor woont hier met zijn dochter. Ook de huishoudster woont hier, en dan is er nog een andere huurder, een rechtenstudent, in de kamer tegenover de mijne.

Nadat ik mijn kamer had gezien, werden mevrouw Fournier en ik het snel eens over de huurprijs.

‘Er is nog wel een voorwaarde die ik moet stellen,’ zei ze.

Geen damesbezoek, dacht ik.

‘De professor is uitvinder en heeft zijn laboratorium in het souterrain. Onder geen beding mag u daar komen.’

Die voorwaarde leek me niet meer dan redelijk. ‘Ik ken geen enkele uitvinder die graag heeft dat vreemden bij hem rondneuzen!’ zei ik.

Maar mevrouw Fournier keek me ijzig aan. ‘U moet plechtig beloven er geen stap te zetten.’

Ik beloofde het.

De levendige, vriendelijke uitdrukking keerde terug op haar gezicht. Ik vroeg haar wat de professor in het verleden zoal had uitgevonden, maar daarop kreeg ik geen antwoord. Wel zei mevrouw Fournier dat mijn medehuuder Tissot heet.

Nadat ik mijn koffer had uitgepakt, ging ik in de avondschemering op zoek naar een goedkoop eethuis, dat ik vond aan de place de la Sorbonne. La Casserole is een donkere ruimte volgepakt met studenten die op banken aan lange tafels zitten – etend, pratend en lezend tegelijkertijd –, terwijl de kelners achter hun rug heen en weer rennen. De maaltijd kostte me een frank. Ik moet niet vergeten een kasboek bij te houden. Een karafje wijn was bij de prijs inbegrepen. Wijn met water aangelengd.

De nacht was gevallen toen ik het eethuis verliet. In Parijs staan zoveel lantaarns en brandt het licht achter zoveel vensters dat het nooit helemaal donker is, en ik vond de rue de Belle Ombre gemakkelijk terug. Ik liep onder de boog van de koetspoort door en bleef op de ongelijke stenen van de binnenplaats een tijdje staan kijken naar het huis waar ik nu woon. Alle ramen waren donker, met uitzondering van de twee halve ramen – door tralies beveiligd – van het souterrain, die een rode gloed verspreidden.

Ik leg mijn pen neer. Het is een lange dag geweest. Nu alleen nog bidden voor mijn ouders en Lucile, dan naar bed.

6 oktober

Mijn kamer ligt aan de straatkant. Vanochtend vroeg, de luiken openend, zag ik in een deftig huis schuin tegenover, op de bovenste verdieping, waar de dienstboden gehuisvest zijn, een rossig meisje dat een wit laken nonchalant tegen haar naakte lichaam gedrukt hield; achter het fraaie smeedwerk van de balustrade stond ze te profiteren van de herfstzon. Het avontuur roept! Het kan toch niet anders of een van de honderdduizenden jonge vrouwen in deze stad heeft een lot dat met het mijne vervlochten is?

Toen ik beneden in de hal kwam, doemde er uit het niets een gestalte op. Professor Dieulafoy. Ik had me een kleine, gebogen man met dikke brillenglazen voorgesteld, waarschijnlijk om geen andere reden dan dat hij als een mol onder de grond werkt, maar de professor blijkt een rijzige heer wiens ogen zich op dezelfde hoogte als de mijne bevinden. En die van hem zijn blauw en doordringend.

Zijn gefriseerde haar is grijs, maar zijn snor, waarvan de punten zijn opgestreken, is nog grotendeels zwart. Hij droeg een hoog hemsboord onder een lange geklede jas die van boven tot onder dichtgeknoopt was. Hij maakte eerder de indruk van een militair dan van een wetenschapper. In ieder geval een man die gewend is zijn zin te krijgen.

Hoffelijk was hij overigens wel, op zijn manier. Na een stevige handdruk (in zijn linkerhand hield hij op borsthoogte losjes een sigaret) informeerde hij naar mijn studierichting.

‘Medicijnen... professor.’ Ik wist niet goed of ik hem met deze titel moest aanspreken, ik ben tenslotte niet zijn student, maar zijn huurder.

‘En waar komt u vandaan?’

‘Saint-Martin-aux-Bois.’

‘Ah!’

‘Kent u het?’ vroeg ik verbaasd.

‘Nee,’ bekende hij.

Toen vroeg hij, zonder aanleiding, of mijn vader ook arts was.

‘Nee,’ zei ik kortaf.

‘Ik heb namelijk gemerkt dat dat beroep vaak van vader op zoon overgaat. Het lijkt wel erfelijk.’

‘Mijn vader was notaris.’

‘Uw vader leeft niet meer?’

‘Jawel, maar hij is ernstig ziek.’

‘Dat spijt me oprecht. Ziek worden en onder gruwelijke pijnen sterven... dat schijnt ons lot te zijn.’ Bij die laatste woorden keek hij peinzend de door hem uitgeblazen sigarettenrook na, en aangezien niets in huis op de aanwezigheid van een mevrouw Dieulafoy wijst, vermoedde ik dat hij aan een persoonlijk, misschien recent verlies dacht.

‘Maar uw vader is nog niet dood,’ herstelde hij zich.

‘Nee.’

‘Misschien gaat u hem in de toekomst wel redden, als arts...’ zei hij met een lachje.

Ik vond dat we lang genoeg over mij gesproken hadden en vroeg welk vak hij doceerde.

‘Natuurkunde,’ luidde zijn antwoord, waarop hij, ten teken dat ons gesprek afgelopen was, naar de kapstok stapte, zijn overjas over zijn linkerarm legde, zijn hoge hoed opzette en een wandelstok met een vergulde knop opnam.

Ik bleef zwijgend onder de kroonluchter staan.

‘Overigens,’ zei hij, zich omdraaiend, ‘uw ontbijt is bij de prijs inbegrepen. Wilt u dat het op uw kamer gebracht wordt?’

‘Dat is niet nodig,’ zei ik, denkend aan de trappen die de niet meer zo jonge mevrouw Fournier iedere ochtend zou moeten nemen, ‘ik kan het gemakkelijk zelf...’

Bezwerend hief hij zijn wandelstok. ‘Afgesproken. Morgenochtend wordt uw ontbijt boven bezorgd.’

Hij lichtte de rand van zijn hoed op en verdween door de glazen klapdeur van de vestibule met als afscheidswaard dat hij het een eer vond een geneeskundestudent onder zijn dak te hebben, en dan nog wel een uit Saint-Martin-aux-Bois.

Ik bleef alleen achter in de hal. Wat ik daar deed, zal ik straks vertellen.

Toen de professor, die naar ik aannam naar de Sorbonne ging, een ruime voorsprong had, zocht en vond ik mijn weg naar de rue de l'École-de-Médecine. Ik haalde mijn studierooster en boekenlijst af en ging daarna snel de beroemde Notre-Dame bekijken. En ik heb rondgezworven door de wirwar van straten in het quartier Latin, met het ene stoffige, schemerige winkeltje in tweedehands boeken na het andere, dat me verleidde binnen te schieten om staande, in een toestand van bedwelming, een paar kostbare bladzijden Verlaine te lezen. Maar een andere, nog grotere, verleiding heb ik weerstaan. Ik kwam namelijk ook langs handelshuizen waar niet de boeken, maar de vrouwen beduimd zijn. Van de buitenkant zien ze eruit als dranklokalen, zij het van de obscuurste soort, maar de uitdagende poses van de gedaanten in de deuropening zeggen meer dan genoeg. Vorige week nog heeft meneer Delfosse me in bedekte termen voor die spelonken gewaarschuwd, vermoedelijk in de veronderstelling dat hij een taak op zich moest nemen die mijn vader niet meer kon vervullen.

‘Er zijn daar huizen, Jules, waar je beter niet naar binnen kunt gaan.’

‘U bedoelt bordelen,’ zei ik op de onverschrokken toon van de toekomstige arts, die weet dat zelfs de allergenste aandoening klinisch vastgesteld en benoemd moet worden.

‘Die bedoel ik,’ zei hij met omfloerste stem.

‘Ik weet het, ik weet het,’ antwoordde ik. Maar ik heb hem niet beloofd er weg te zullen blijven, in de eerste plaats omdat ik nooit lichtvaardige beloftes doe en in de tweede plaats omdat meneer Delfosse, met al zijn goede bedoelingen, mijn vader niet is.

In dit dagboek, waarin ik mezelf niet beter voordoe dan ik ben, mag ik toch wel toegeven dat mijn verlangen naar bordelen even groot is als mijn angst ervoor? Ik had geheel vrijblijvend aan een van die verlokkelijke schepsels op de drempel kunnen vragen wat ze voor haar gunsten berekende, maar ik deed het niet, ik was bang dat het genoemde bedrag zo laag zou zijn dat ik het zou kunnen betalen.

Nadat ik bij een kleermaker de jasknoop had laten vervangen die ik gisteren aan het Parijse verkeer moest offeren, kwam ik weer thuis en maakte op de trap kennis met Tissot. Hij is derdejaars rechtenstudent. Groot, breedgeschouderd. Een fijne, joviale figuur. Hij schaamde zich er niet voor te verklaren dat hij uit een verarmde adellijke familie afkomstig is, zijn vader is bevelhebber van het negende regiment huzaren in Reims. Met een klein beetje afgunst bekeek ik zijn kleren, die weliswaar versleten zijn, maar op maat gesneden uit soepele, hoogwaardige stoffen, en waarbij mijn eigen gloednieuwe uitmonstering, waar ik tot vanmiddag nog zo trots op was, hopeloos kleinburgerlijk afsteekt. Tissot is een man van de wereld, en ik kan dan wel tegen mezelf zeggen dat hij twee jaar voorsprong op me heeft, maar ik weet dat ik nooit van mijn leven zal leren iemand zo onbevangen in de ogen te kijken als hij, nooit zullen mijn gebaren zo breed zijn, mijn lichaamshouding zo recht, en mensen zullen mij waarschijnlijk altijd blijven vragen luider te spreken, terwijl je aan zijn stem kunt horen dat zijn familie al generaties lang om het personeel roept.

‘We moeten een keer wat gaan drinken,’ zei Tissot, ‘klop gewoon op mijn deur wanneer u daar zin in hebt. Hoewel ik niet elke avond thuis ben. Ik zit vaak bij Olga, mijn beminde gratie.’ Bij het uitspreken van deze laatste drie woorden speelde er een lachje om zijn mond, waaruit ik afleidde dat Olga in werkelijkheid niet al te bemind, of niet al te gracieus is – waarschijnlijk het eerste. Daarna liep Tissot fluitend de trap af, ik ging naar mijn kamer.

Ik heb mijn kamer nog niet beschreven. Ze is veel groter dan mijn slaapkamer thuis. Rechts van het venster, dat voldoende licht naar binnen laat, staat een koperen ‘Engels’ bed, links ervan een tafel met waskom en olielamp. Er is een secretaire met daarboven een plankje voor mijn boeken; om te studeren zal ik de mahonie fauteuil aanschuiven, die met blauw fluweel bekleed en met houtsnijwerk versierd is – de poten lopen uit in klauwen waarvoor een leeuw welwillend model heeft gestaan – en waarop ik me Madame de Pompadour voel. De linnenkast kan wel drie keer mijn garderobe bevatten. Boven het bed hangt een klein stilleven van een half geschilderde citroen tegen een donkere achtergrond, zo knap geschilderd dat je het vruchtvlies kunt ruiken.

Mijn kamer ligt op de tweede verdieping. Schuin tegenover mijn deur is die van Tissot. Er gaat een trap naar de zolder, die waarschijnlijk als opslagruimte dient. Als je de trap afdaald, kom je op een ruime overloop waar, onder een gebrandschilderd raam, een weelderige palm in een pot staat, naast een met rode zijde beklede sofa. Op deze verdieping liggen de kamers van de professor en zijn dochter en een bibliotheek, waarvan de deur meestal open staat. Mevrouw Fournier woont op de begane grond, waar ook de keuken en de salon zijn; de laatste is rijkelijk gemeubileerd, maar er is toch nog ruimte gevonden voor een vleugelpiano, die vlak voor de enorme open haard staat. De kroonluchter in de hal noemde ik al, maar nog niet de fraaie staande klok die de halve uren slaat.

Naast de klok bevindt zich een deur met sluitwerk dat gemaakt

lijkt om de goudvoorraad van de Bank van Parijs te beveiligen. Toen ik vanochtend in de hal stond, na mijn kennismaking met professor Dieulafoy, zag ik dat die deur, alle sloten en grendels ten spijt, op een kier stond. Omdat ik de professor net het huis had zien verlaten, vatte ik moed, en nadat ik me ervan had vergewist dat mevrouw Fournier niet in de buurt was, opende ik de deur een stukje verder. In het schijnsel van de kroonluchter onderscheidde ik uitgesleten stenen traptreden, die al snel in de afgrond van inktzwarte duisternis verdwenen.